

Kto może być chrzestnym?

Od starożytności chrześcijańskiej istnieje w Kościele zwyczaj powoływania chrzestnych dla nowo ochrzczonych, tak dorosłych jak i dzieci. Kim w istocie są rodzice chrzestni? W przekonaniu wielu katolików są oni zastępcami rodziców naturalnych w sytuacji, gdyby ich zabrakło albo gdyby nie mogli wykonywać władzy rodzicielskiej z powodu choroby, uwięzienia czy odebrania praw rodzicielskich. Wiemy jednak, że w takich sytuacjach sądy cywilne, udzielając władzy rodzicielskiej osobom nie będącym rodzicami naturalnymi, nie biorą w ogóle pod uwagę rodziców chrzestnych. Jaką zatem funkcję pełnią rodzice chrzestni? Prawodawca kodeksowy w kan. 872 stwierdza, iż chrzestny winien towarzyszyć dorosłemu w chrześcijańskim wtajemniczeniu, a dziecko wraz z rodzicami przedstawiać do chrztu oraz pomagać, żeby ochrzczony prowadził życie chrześcijańskie. Mowa jest zasadniczo o jednym chrzestnym, czyli może być wybrany albo mężczyzna albo kobieta, tj. albo ojciec chrzestny albo matka chrzestna. Drugi wariant to dwoje chrzestnych. Stąd rodzicami chrzestnymi nie mogą być dwie kobiety czy dwóch mężczyzn. Jeśli więc rodzice dziecka, czy dorosły przyjmujący chrzest nie może wybrać dwoje chrzestnych, wystarczy jeden chrzestny. Jakie cechy osobowe i moralne muszą posiadać rodzice chrzestni? Prawodawca w kan. 874 §1 wymienia następujące wymogi dla chrzestnych:

a) chrzestny musi być wyznaczony przez dorosłego przyjmującego chrzest albo przez rodziców dziecka lub przez tego, kto ich zastępuje. Nie przewiduje się więc innych osób do wyznaczenia chrzestnych. Jedynie proboszcz kandydata do chrztu posiada takie uprawnienie, jeśli dziecko nie ma rodziców czy opiekunów prawnych. Takie samo prawo posiada oprócz proboszcza inny szafarz chrztu (duchowny czy świecki), gdy dziecko jest sierotą. Chrzestny musi ponadto wyrazić zgodę na pełnienie tejże funkcji i mieć ku temu podstawowe kwalifikacje osobowe.

b) chrzestny musi posiadać minimalny wiek, jakim jest ukończony 16. rok życia. Instrukcja Episkopatu Polski dla duchowieństwa z 1975 roku ustaliła ukończony 15. rok życia jako minimalny wiek dla rodziców chrzestnych. Kodeks dopuszcza, by w niektórych przypadkach sam proboszcz mógł dopuścić wyjątek i zezwolić kandydatowi na pełnienie funkcji chrzestnego, gdy brakuje mu kilku miesięcy do osiągnięcia 16. roku życia, jaki wyznacza Kodeks. Skoro jednak Konferencja Episkopatu Polski obniżyła minimalny wiek dla chrzestnego i ustaliła go na 15 lat, to poniżej tej bariery wiekowej można stać się chrzestnym tylko za dyspensą ordynariusza miejsca.

c) chrzestny musi być katolikiem, a nie protestantem, prawosławnym, muzułmaninem, buddystą czy niewierzącym. Ponadto musi być katolikiem, który przyjął I Komunię świętą, był już bierzmowany oraz praktykuje wiarę, a mianowicie uczestniczy w niedzielnej Eucharystii, przystępuje do spowiedzi świętej i prowadzi życie zgodne z wyznawaną wiarą. Chodzi zatem o osoby wierzące i praktykujące wiarę. Stąd możemy wyprowadzić jasne wnioski, kiedy i dlaczego

duszpasterze odmawiają zgody na pełnienie funkcji chrzestnego.

d) Kandydat na chrzestnego nie może pozostawać w żadnej karze kanonicznej, wymierzonej wyrokiem czy zadeklarowanej dekretem administracyjnym. W konsekwencji chrzestnym nie może być ten kto głosi lub głosił herezję, kto dokonał schizmy czy apostazji, a także kto popełnił inne przestępstwa kanoniczne, jak choćby aborcję.

e) chrzestny nie może być jednocześnie ojcem czy matką przyjmującego chrzest, lecz odrębną osobą i figurą prawną – moralną. Rodzicem chrzestnym może być jednak współmałżonek ojca lub matki dziecka, który nie jest jego rodzicem naturalnym.

Kodeks wyraźnie stanowi, iż dziecko musi posiadać dwoje chrzestnych, czyli mężczyznę i kobietę, a nie „dwóch” chrzestnych czy „dwie” chrzestne. Różnica nie jest jedynie słowna, lecz istotowa. W obecnym Kodeksie nie ma zakazu bycia rodzicem chrzestnym przez duchowych, alumnów czy zakonników i zakonnice, chyba że zabraniają tego konstytucje poszczególnych zgromadzeń zakonnych. Chrzestnymi nie mogą być natomiast osoby transseksualne, orzekła we wrześniu 2015 roku Kongregacja Nauki Wiary w odpowiedzi na wątpliwość i oficjalne zapytanie Biskupa Kadyksu i Ceuty w Hiszpanii.